Bedýnky příběhů

ŠPANĚLSKO

- Vyprávění a tvořivé zpracování pohádek z různých zemí

Metodická pomůcka pro pedagogické pracovníky mateřských a základních škol, volnočasové instituce, mateřská centra, rodiče a všechny, kteří pracují s dětmi

Anotace:

Dostává se Vám do ruky metodický materiál pro práci s dětmi – Bedýnky příběhů.

Bedýnky příběhů se zaměřují na země, ze kterých pochází cizinci žijící v České republice. Tato Bedýnka je zaměřená na Španělsko. Vydány byly i další Bedýnky k zemím, jako je Bulharsko, Čína, Mongolsko, Rusko, Ukrajina, Vietnam a další. Více naleznete na www.inbaze.cz.

Bedýnky příběhů vznikají na základě tvořivých dílen, které InBáze pořádá v Městské knihovně v Praze a dále výukových programů realizovaných ve spolupráci s pražskými MŠ a ZŠ. Kultura konkrétních zemí je dětem přiblížena vyprávěním pohádek, které vybírají a předčítají lektoři pocházející přímo z těchto zemí.
Poté následuje povídání o zemi, kultuře a zajímavostech a výtvarná dílna, kdy děti pomocí tradičních materiálů a technik dané země zpracovávají zážitky z vyprávění, které si poslechly.

Bedýnky příběhů vycházejí z přesvědčení, že pohádky pomáhají poznat osobitost země a představují tak důležitý pramen k pochopení identity lidí, kteří z ní pocházejí. Zkuste najít odpověď na otázku: Mohou být pohádky „oknem do duše"?

Cíl:

Hlavním cílem Bedýnek příběhů je pomocí vyprávění pohádek a tvůrčích aktivit poznávat kulturu cizinců, kteří tu s námi žijí, a zároveň si tak hlouběji uvědomovat specifika vlastní kultury.

Cílová skupina:

Předškolní stupeň MŠ, I. stupeň ZŠ, všechny děti od 5 do 11 let

Časová dotace:

90 – 120 minut

Rámcový vzdělávací plán:

- RVP PV:

Vzdělávací oblasti: Dítě a společnost; Dítě a svět

- RVP ZV pro I. stupeň:

Vzdělávací oblasti: Člověk a jeho svět – Lidé kolem nás,
Lidé a čas; Umění a kultura – Výtvarná výchova
Průřezová témata: Multikulturní výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Obsah:

V každé Bedýnce nalezneme tradiční pohádku z dané země v českém jazyce a v jazyce původním. Po přečtení každé pohádky by měla následovat její reflexe - diskuze s dětmi, kdy se jich ptáme, jak pohádce porozuměly, případně dovysvětlíme nejasnosti.

• Manuál „Jak vyprávět pohádku aneb návod na hraní si s příběhy pro ty nejmenší"
Manuál nám může pomoci při přednesu pohádky. V návodu je množství užitečných tipů na to, jak se stát dobrým vypravěčem příběhů.

• Pracovní karty
Součástí Bedýnky jsou pracovní karty s nabídkou technik a postupů, jak dále tvořivě pracovat. Obsahuje informace o zemi (historie a současnost, geografie, fauna a flora, škola, kuchyně, perličky, tradice a řemesla), doplňovačky, křížovky, kvízy a tipy na práci s jazykem a výtvarné techniky a postupy. Ty vycházejí z tradic daných zemí: např. Bulharsko (výroba marteniček), Čína (štětcová kaligrafie), Kuba (výroba masek), Mongolsko (práce s ovčí vlnou), Rusko (malba na dřevo), Sýrie (tepání do kovu), Ukrajina (práce s látkou a krajkou), Vietnam (práce s papírem). Pracovní postupy jsou popsány na základě realizovaných výtvarných dílen v Městské knihovně v Praze.
Během tvorby je dobré dát dětem volnou ruku ve výběru motivů.

Děti často nestačí reagovat na plný rozsah programu. Vyberou si pouze malou část, jednu nebo dvě věci, často pramálo důležité pro celek příběhu, ale velmi významné pro ně. Pracují dle své fantazie, nikoli podle struktury příběhu. Pomocí výtvarné tvorby se pokoušejí o vlastní vyprávění.

• Mapa světa
V mapě světa naleznete zakreslené Španělsko a Českou republiku.
Je možné také samozřejmě použít klasickou mapu světa.

POHÁDKA
Dvě sestry a pomeranč
Las dos hermanas y la naranja

Na krásném hradě nedaleko středomořského pobřeží žil jeden Maur, velmi vzdělaný muž, statečný bojovník a schopný vládce, jménem Mohamed Ben Tahir.
Ben Tahir tam žil se svými dvěma dcerami, na jejichž vzdělání velice dbal, proto je už od útlého dětství svěřil do rukou jednomu z nejproslulejších učenců své doby, Abu Al Judovi. Vznešené panny trávily dlouhé hodiny v palácových zahradách s vyhlídkou do majestátní krajiny a jejich moudrý učitel jim přitom vštěpoval široké znalosti literatury i věd.

En un hermoso castillo muy cerca de la costa mediterránea vivía un árabe ilustre, guerrero valeroso y hábil gobernante de nombre Mohamed Ben Tahir.
Ben Tahir vivía con sus dos hijas a las que, desde niñas, se preocupó de cultivar encargando de su educación a uno de los más sabios de su tiempo, Abu Al Juda. Las exquisitas doncellas pasaban largas horas en los jardines de palacio contemplando el majestuoso paisaje, mientras su sabio maestro les iba enseñando sus vastos conocimientos en ciencias y letras.

Každé ráno Ben Tahir pozoroval, jak si jeho dcerky hrají v zahradách a jak elegantně, prostě a způsobně se přitom chovají, a usmíval se.
Ale jednoho dne se ty dvě sestry k všeobecnému překvapení začaly hádat. Otec nemohl uvěřit vlastním očím, a tak utíkal za jejich učitelem Abuem, aby se ho zeptal, proč se dívky hádají.

Cada mañana, Ben Tahir sonreía contemplando los juegos de sus hijas en el jardín de palacio y las veía comportarse con elegancia, sencillez y decoro. Pero un día, para sorpresa de todos, las dos hermanas empezaron a pelearse. Sin poder dar crédito a lo que veían sus ojos, el padre

se les acercó a toda prisa y preguntó al maestro Abu cuál era el motivo de la trifulca.

„Co se to děje s mými milovanými dcerami, Abu?" zeptal se Ben Tahir vychovatele.
„Přou se o pomeranč, vzácný pane," odpověděl mu.
„O pomeranč?"
„Přesně tak, pane, o ten jediný pomeranč, který letos vyrostl na pomerančovníku na našem nádvoří a který obě dívky zatoužily mít jen pro sebe."
„Ihned rozdělte ten pomeranč na dvě poloviny, každou pro jednu z dívek, tak to bude podle všeho nejspravedlivější a nejrozumnější," pravil na to Maur.
„Udělejte, co poroučím!"

- "¿Qué les ocurre a mis queridas hijas, Abu?"- preguntó Ben Tahir al maestro.
- "Es por una naranja, Gran Señor" - le contestó.
- "¿Por una naranja?" preguntó Ben Tahir.
- "Así es, mi Señor, una naranja que este año sólo nos ofreció el naranjo del patio y que sus dos hijas, ambas, ansían para sí."
- "¡Dividir inmediatamente la naranja en dos mitades, una para cada una, parece lo más justo y equilibrado!"- continúo el árabe. -"¡Hágase como digo!"-ordenó.

A tak moudrý učitel sešel na nádvoří, rozkrojil pomeranč na dvě stejné poloviny a každou z nich odevzdal jedné z rozhádaných stran, přesně jak mu to přikázal jeho pán.
Každá z dcer se uchýlila do jednoho kouta nádvoří se svou polovinou pomeranče, kterou získala s takovými obtížemi. Maur, který je sledoval ze své věže, byl spokojený, že je spravedlivě podělil, že má každá svoji polovinu a všechno bude jako dřív.
Jenže protože měl tu výsadu, že mohl vše pozorovat z výšky, spatřil, že jedna ze sester zhltla dužinu své poloviny pomeranče a zahodila slupku,

zatímco druhá dívka ihned zahodila dužinu a nechala si jen slupku. Obě usedavě plakaly a nevypadaly, že jsou spokojené s tím, co mají.

Y dicho y hecho. El sabio profesor bajó hasta el patio, cortó la naranja en dos mitades exactamente iguales y entregó cada mitad a cada contendiente según lo establecido por su Señor.
Cada una se refugió en una esquina del patio, con su media naranja, tan fatigosamente conseguida. El árabe, observando desde su atalaya, quedó satisfecho. El reparto había sido justo, estable y duradero; ya cada cual tenía su mitad y todo volvía a ser como antes.
Sin embargo, el árabe, que tenía el privilegio de observarlo todo desde fuera, vió como una de las hermanas se comía con fruición la pulpa de su media naranja y tiraba la piel, mientras que la otra tiró de inmediato la pulpa y conservó la piel. Ambas lloraban desconsoladas; no parecían satisfechas con lo conseguido.

„Pověz mi, Abu, proč jsou mé dcery stále smutné?" zeptal se Ben Tahir.
„Víte, ačkoli se zpočátku zdálo, že rozdělit pomeranč na dvě poloviny je to nejmoudřejší, ukázalo se, že to bylo hloupé rozhodnutí, vzácný pane."
„Nazýváš mě hloupým, poddaný?" vykřikl Ben Tahir.
„Ne, pane, říkám jen, že moudřejší by bylo rozdělit pomeranč tak, že bychom celou slupku dali té z nich, která ji chtěla nastrouhat do moučníku, který chtěla připravit, a celou dužinu té z dívek, která ji chtěla prostě sníst."
„Ale jak jsem to měl předtím, než jsem dal pomeranč rozdělit, tušit, starý Abu?"
„Stačilo se jich jen zeptat. Stačilo se jich jen zeptat a lépe je znát, než za ně rozhodnout, vzácný pane."

"Decidme, Abu, ¿por qué todavía mis hijas permanecen tristes?"- preguntó Ben Tahir.
-"Veréis, el partir la naranja en dos mitades que de entrada fue lo más sabio, se revela ahora como decididamente tonto, Gran Señor."
- "¿Me estáis llamando tonto, vasallo?"- exclamó Ben Tahir.

- "No, señor. Sólo digo que se podría haber alcanzado un reparto más inteligente que consistía en dar toda la piel a quien de ellas la pretendía sólo para ralladura y así elaborar un pastel, y dar toda la pulpa a la otra que deseaba comérsela sin más."
- "Pero ¿cómo hubiera podido yo saber esto antes de hacer el reparto, viejo Abu?"
- "Preguntando, gran señor. Simplemente preguntando a sus hijas y conociéndolas mejor en lugar de decidir por ellas."

• Základní údaje a geografie

Španělsko, oficiálně Španělské království, je stát ležící na Pyrenejském poloostrově. Na západě má hranici s Portugalskem, na severovýchodě s Andorrou a Francií a na jihu s Gibraltarem; španělské severoafrické državy Ceuta a Melilla mají pozemní hranici s Marokem. Ke Španělskému království patří také Kanárské ostrovy v Atlantském oceánu a Baleáry ve Středozemním moři. Zajímavé je, že ke Španělsku patří i katalánské město Llívia, které je zcela obklopené územím Francie. Hlavním městem je Madrid, který leží prakticky ve středu země. Druhým největším a turisticky nejzajímavějším městem je Barcelona, která se proslavila originálními stavbami Antoniho Gaudího. V roce 1992 se zde konala olympiáda. K dalším významným a krásný místům patří nejnavštěvovanější andaluské město Granada, kde stojí asi nejslavnější stavba celého jižního Španělska – Alhambra a přilehlé zahrady Generalife. V těchto zahradách se pravděpodobně odehrává i naše pohádka. Dalšími andaluskými perlami jsou Cordoba nebo Sevilla, kde také můžeme najít pozůstatky arabské kultury. Důležitými a hojně navštěvovanými městy jsou i Segovia či Toledo, kde se nacházejí akvadukty z dob starověkého Říma.

Španělsko je konstituční monarchií, v čele tedy stojí král, který jmenuje předsedu vlády. Následníkovi trůnu, který se stává králem dědičně (v případě neexistence mužského potomka rodu Bourbon-Anjou může na trůn usednout i žena), je udělen titul „princ asturský/princezna asturská". Španělsko je členem Evropské unie, NATO a dalších organizací. Vnitrozemí Španělska dominují náhorní plošina Meseta (španělsky Meseta Central) a pohoří Pyreneje, Sierra Nevada a Kantaberské pohoří. Z východu Španělsko omývá Středozemní moře, ve kterém se nacházejí Baleárské ostrovy; ze severu vody Biskajského zálivu a ze západu Atlantský oceán, ve kterém se nacházejí Kanárské ostrovy. Nejvyšší horou Španělska je Pico de Teide (3718 m n.m.) nacházející se na ostrově Tenerife. Je to jedna z největších sopek světa. Na pevninském Španělsku náleží prvenství hoře Mulhacén (3478 m n.m.) u Granady a následuje Pico de Aneto (3404 m n.m.), což je nejvyšší vrchol Pyrenejí.

• Historie a současnost

Pyrenejský poloostrov obývali lidé už před třemi tisíci lety. Ve 3. století před naším letopočtem do oblasti expandovalo Kartágo a od 2. století před naším letopočtem postupně ovládl celý poloostrov Řím. Kolem 5. století našeho letopočtu sem začaly pronikat germánské kmeny Vizigótů a Svébů a vytvořily na poloostrově stabilní království zvané Vizigótská říše. Časté boje o trůn však říši oslabily a toho využila arabsko-berberská armáda pod vedením Tárika ibn Zijáda a roku 711 vizigótské vojsko porazila. Na příštích několik staletí ovládli Pyrenejský poloostrov muslimové. Od 11. století začala nadvláda Maurů upadat a svatba Isabely Kastilské, dědičky Kastílie a Leónu, s Ferdinandem II., dědicem Aragonie, v roce 1469 znamenala počátek politického, náboženského a ekonomického sjednocování Španělska. K úplnému sjednocení došlo v roce 1492, kdy byla dobyta muslimská Granada, a Kryštof Kolumbus přistál v Novém světě. V 16. a 17. století bylo Španělsko v državách rodu Habsburků a země se stala nejsilnější mocností západní a dokonce i střední Evropy, proto je toto období označováno jako „zlatý věk". Přispělo k tomu také objevení Ameriky, které přineslo zemi velké bohatství, především v podobě zlata. Když roku 1700 zemřel poslední španělský král z rodu Habsburků Karel II. a nezanechal po sobě žádného dědice, strhly se války o španělské dědictví, které znamenaly, že země přestala být vnímána jako velmoc a velmi rychle upadala. Po dlouhém konfliktu byl uznán nárok na španělský trůn pro Filipa V. z rodu Bourbonů, ale Španělsko bylo slabé, čehož využil Napoleon a dosadil na trůn svého bratra Josefa. Nicméně Francouzi byli nakonec vyhnáni a na trůn se vrátili Bourboni, kteří vládnou Španělsku dodnes. Nepřehledné situace v zemi využily zámořské kolonie, které začaly postupně vyhlašovat nezávislost. Roku 1898 vypukla španělsko-americká válka, ve které Španělsko přišlo o své poslední kolonie: Kubu, Portoriko, Filipíny a Guam. Země tak ztratila poslední zbytky svého dřívějšího významu. Koncem 19. století vzrostly sociální nepokoje a zvyšovala se významně podpora anarchismu a socialismu. V té době také vzniklo separatistické hnutí v Katalánsku a Baskicku.

Válečná situace v zemi se uklidnila až ve 20. století a za 1. světové války

bylo Španělsko neutrální, což pomohlo jeho hospodářskému rozvoji. Přesto přetrvávaly vnitřní konflikty, které vyvrcholily v roce 1936 španělskou občanskou válkou, ve které nacionalisté porazili republikány a situace vyústila v mnohaletou diktaturu generála Francisca Franca. Za 2. světové války zůstalo Španělsko také neutrální, bylo příliš slabé z interních problémů, než aby se do konfliktu zapojilo. Po smrti Franca v roce 1975 došlo k opětovnému nastolení demokracie a španělským králem byl jmenován Juan Carlos I., který se sám velkou měrou o přechod Španělska k demokracii zasloužil. V roce 2005 se kdysi konzervativní katolické Španělsko stalo první zemí na světě, která povolila nejen sňatky homosexuálů, ale také jejich plné právo adoptovat děti. Posledních 10 let bojuje země s velkou nezaměstnaností, která je stále větší než 20%. Velký problém najít práci mají především absolventi vysokých škol.

Španělsko čelí v současnosti problémům s Katalánskem. Toto území se v 9. století stalo nezávislou oblastí a od té doby se napříč historií snaží o autonomní statut. Různé okolnosti jako odmítnutí uznání katalánského národa nebo preferované používání katalánštiny byly vnímány jako útok na demokracii a staly se katalyzátorem protestů v Katalánsku na začátku 21. století. V roce 2017 se mělo konat referendum o vyhlášení nezávislosti, ale centrální vláda v Madridu dělala vše pro to, aby bylo referendum znemožněno a zabránila tak vyhlášení nezávislosti. Docházelo k protestům ze strany Katalánců, ale protestoval i milion Španělů za jednotu Španělska. Krize vedla k rozpuštění parlamentu a předčasným volbám.

Současným premiérem je socialista Pedro Sánchez, který deklaroval, že je nakloněn dialogům se separatisty, ale hodlá bránit jednotu Španělska.

- Jazyk a obyvatelstvo

Podle údajů z roku 2014 mělo Španělsko 46,7 milionů obyvatel. Rozložení obyvatelstva je silně nerovnoměrné: zatímco pobřežní oblasti a ostrovy jsou velmi hustě zalidněné, centrální Španělsko je téměř pusté, protože lidé se stěhují do Madridu, v jehož aglomeraci žije 14 % oby-

vatel země. Hodně Španělů žije v západní Evropě, především ve Francii, Německu a Švýcarsku, dále v USA, Kanadě, latinskoamerických zemích a v Maroku. Naopak ve Španělsku žije početná kolonie Maročanů, Latinoameričanů, Afričanů, Číňanů, Rumunů a dalších přistěhovalců, včetně několika stovek Čechů.
Obyvatelé země se označují jako Španělé; část obyvatel hovořících jinými jazyky než kastilštinou považuje za Španěly pouze Kastilce a sama se často prohlašuje za Galicijce, Basky a Katalánce. Přes tři čtvrtiny obyvatel se hlásí k římskokatolické církvi, podíl ostatních náboženství je velmi nízký. Nejvýznamnějším a zároveň úředním jazykem Španělska je španělština, označovaná také jako kastilština (castellano). K dalším úředním jazykům náleží regionální jazyky katalánština (catalá), galicijština (galego), baskičtina (euskara) a okrajově aranéština.
Španělská kolonie je i v České republice; vznikala v období občanské války (1936-1939) a po ní. Ke konci roku 2018 žilo v České republice 1670 občanů Španělska.

• Podnebí, fauna a flora

Španělsko má tři typy podnebí: kontinentální, oceánské a středomořské. Země je velmi rozsáhlá a obsahuje několik různých klimatických oblastí, od vysokých hor, přes teplé a vlhké příbřežní oblasti, suché vnitrozemí až po teplý jih a především Kanárské ostrovy.
Španělsko je ve středomořské oblasti bohaté na olivové a citrusové sady a také na meruňkové a broskvové plantáže. Na pobřeží Valencie se pak daří datlovým palmám. Na neobdělávaných plochách roste jen řídké houští (matorral), ve kterém se nachází smokve a agáve. Části krajiny dokonce připomínají poušť. Na severu panují odlišné podmínky než ve Středomoří. Rostou zde listnaté stromy, jako například buk, jilm a jírovec maďal. Na atlantském vřesovišti najdeme kapradí a kručinku. Vyskytuje se zde přes 8000 druhů flóry, od středoevropské až po vyloženě africkou.
Fauna Španělska je velice pestrá. Najdeme zde iberského červeného jelena, lasičku, iberského rysa a lišku. V andaluských horách se ukrývá vzácný chameleon, jehož si mnohé společnosti z okolí vybraly do svého

loga. Raritou je jediná evropská opice magon bezocasý, která žije na Gibraltaru, což ale není území Španělska, nýbrž Velké Británie. Hnědý medvěd byl v uplynulých letech téměř vyhuben. Na jihu Španělska a zejména na ostrovech se vyskytuje pestrá škála hadů a plazů, včetně některých větších afrických druhů.
Najít tu můžete mnoho druhů ptáků – žijí zde volavky, ibisové a plameňáci, kteří mají svůj domov podél ústí řek. Ve vnitrozemském pohoří se nachází orel královský, sup a jestřáb. Španělské řeky jsou poměrně bohaté na ryby a z běžných druhů tu lze narazit na pstruhy, lososy, ostroretky, plotice, vzácnější jsou jeseteři a parmice. Z mořských druhů jsou nejzajímavější tresky, makrely a tuňáci. Z dalších mořských živočichů jsou hojné různé druhy mlžů a plžů, krabi, tuleni, delfíni a velryby.

• Kuchyně
Španělská kuchyně je ovlivněna stravováním Arabů a Židů, kteří žili na Pyrenejském poloostrově ve středověku, na severu francouzskou kuchyní a také objevení Ameriky zapůsobilo na španělskou kuchyni, protože tehdy byla dovezena paprika, rajčata, fazole a jiné suroviny, které později zasáhly do španělského vaření.
Další vliv má geografická rozmanitost země, protože na severu, kde panuje o poznání chladnější a vlhčí podnebí, dávají přednost spíše teplému sytému jídlu před lehkou stravou jižanů. Používá se zde ve velkém množství olivový olej, jehož je Španělsko největším producentem a zároveň i konzumentem na světě, a také další charakteristické součásti jižanské kuchyně: česnek, cibule, rajčata, papriky a samozřejmě ryby a mořské plody.
Španělské stravovací zvyklosti se velmi liší od českých. Snídání může být káva, mléko s kakaem nebo čerstvý pomerančový džus a tostada (opečený chléb s rozmačkaným rajčetem a olivovým olejem, máslem, marmeládou, apod.). Je velmi populární si dávat snídani v barech a občas si Španělé rádi dopřejí churros con chocolate [čuros kon čokolate] (podlouhlé koblihy smažená ve vrstvě oleje, které se namáčí v čokoládě).
Hlavním jídlem je oběd, který se na rozdíl od České republiky podává

až mezi 2. a 4. hodinou odpolední. Oběd se skládá z několika chodů, prvním bývá salát, hlavní chod tvoří ryba či maso a jako dezert se nejčastěji podává ovoce. Po obědě je velmi důležitá sobremesa, to znamená trávit společný čas s rodinou nebo s kamarády u stolu. Poté začíná siesta, čas na krátký odpočinek přibližně do 5h, ačkoliv ne každý Španěl si siestu dopřává. Večeře se podává v 9, někdy až v 11 hodin večer, kvůli tomu, že lidé obvykle pracují až do 8 nebo do 9 do večera. Líbil by se vám takový stravovací režim?

Některé z nejpopulárnějších španělských jídel jsou: Tortilla de patatas [tortyjas] (existují i veganské verze) - omeleta se smaženými bramborami, cibulí a vejci. Dá se jíst jak studená, tak teplá. Paella [paeja] - pochází z Valencie, je založená na rýži, jejíž pěstování přinesli do země Arabové. Název paella označoval původně pánev se dvěma držadly, na níž se jídlo připravuje. Existuje více druhů paelly - s mořskými plody, s masem i jen se zeleninou. Gazpacho [gazpačo] - pochází z Andalusie a jedná se o letní jídlo, které se připravuje především v sezóně rajčat. V restauracích se servíruje jako studená polévka, doma se ale dá servírovat i jako nápoj ve sklenici. Součástí jsou rajčata, zelená paprika, česnek, tvrdý kousek chleba namočený octem, okurka, extra panenský olivový olej a sůl. Potajes [potaches] - patří k nejtradičnějším pokrmům po celém státě, jedná se o různé druhy luštěninových polévek většinou s bramborami. Luštěniny jsou jedním z pilířů středomořské diety. Jamón ibérrico [chamon ibériko] - je šunka z kýty černého divokého iberského prasete, proto se jí také někdy říká pata negra (černá tlapa). Prase se živí spásáním trávy, bylinek, vyrýváním kořínků a žaludy, které dodávají šunce charakteristické aroma a chuť.

- Škola

Základní škola je pro žáky mezi 6 a 12 lety a střední škola mezi 12 a 16 lety, obě jsou povinné a bezplatné. Po střední škole lze skončit nebo lze pokračovat dvouletým maturitním studiem či studiem na profesní škole technického zaměření. Dvouleté studium, které navazuje na střední školu, je poslední etapou středního vzdělávání a je nepovinné. Po maturitním studiu lze pokračovat studiem na univerzitě, na vyšší

technické škole nebo na umělecké škole. Školní rok začíná druhý týden v září a končí předposlední týden v červnu (kolem 20. června), tudíž letní prázdniny tu mají děti o něco delší než my. Vánoční prázdniny trvají minimálně dva týdny (začínají před Vánoci a končí den po Třech králích, tedy 7. ledna) a velikonoční prázdniny jsou také nezvykle dlouhé: 11 dnů. A ještě mají španělské děti spoustu volna kvůli celostátním, krajským nebo místním svátkům. Vyučování je na většině škol od 9 do 14 hodin a děti se učí obvykle v blocích po 60 - 90 minutách. Po dvou takových blocích mají velkou přestávku, která trvá 30 minut. Každá škola může mít ale trochu jiný režim. Ve španělských školách neexistují šatny, jak děti přijdou zvenku, tak zasedají do lavic (v zimě si jen svléknou bundu). Do hodin tělocviku se nepřevlékají, protože není kde, ale už ráno se do školy obléknou sportovně. Hodnocení formou známek se provádí 3krát za rok a žáci jsou hodnoceni v deseti stupních. Naše jednička odpovídá španělské 10 a 9, česká dvojka španělské 8 a 7 atd. Španělská 5 je tedy vlastně celkem dobrá známka narozdíl od ČR. Známka z chování tady není, ale je zahrnuta v hodnocení jednotlivých předmětů. V průběhu hodin se vůbec nesmí jíst a pít.

Perličky ze Španělska aneb víte, že...
...Španělsko má ročně více turistů, než kolik má obyvatel? Ročně jej navštíví na 75 milionů obyvatel, zatímco Španělů je „pouhých" 46 milionů.
.....Španělským národním sportem je fotbal? Fotbalový klub Real Madrid vyhrál 13x Ligu mistrů a FC Barcelona 5x. V oblibě je také tenis díky úspěchům Rafaela Nadala.
....ze Španělska pocházejí velmi zajímaví vědci jako například Abbás ibn Firnás, který vyrobil zvětšovací sklo, metronom a vodní hodiny, ale především přinesl do Evropy desítkovou soustavu a stal se průkopníkem bezmotorového létání? Dalším významným učencem byl rodák z ostrova Mallorca Ramon Llull, který ovlivnil zvláště logiku a kombinatoriku. Žil ve středověku, ale dospěl až k myšlence vytvoření strojů s umělou inteligencí.
...ve Španělsku je 47 poschoďový mrakodrap, který nemá žádný výtah? Nachází se v turistickém letovisku Benidorm.

...Eiffelova věž měla být původně postavena ve španělské Barceloně kolem roku 1887? Obyvatelé ji ale odmítli. O dva roky později byla postavena v Paříži, ovšem tuto ikonu původně obyvatelé nechtěli ani tam.
...národní hymna Španělska je beze slov? Kdysi v ní slova byla a to během Francovy diktatury, ale po znovunastolení demokracie byla „vymazána". Originál hymny patří mezi nejstarším v Evropě, je původní vojenskou písní z 18. století.
...Alfonso XIII. Španělský byl nejmladším králem v historii? Stal se totiž králem v den svého narození.
...Kostel La Sagrada Familia ve španělské Barceloně se staví již více než 130 let? Plánovaná dostavba je v roce 2026. Staví se déle než Velké pyramidy v Egyptě.
...Španělsko je zemí slavností a za rok se jich zde pořádá několik set? Nejstarší se konají každoročně již více než 800 let.
.....ve Španělsku se od roku 1945 každoročně pořádá festival „La Tomatina", kdy po sobě lidé házejí rajčata?
...v některých městech se dostává malá porce jídla (tapas) zadarmo s pitím (třeba v Granadě, Toledu, Salamance nebo Leonu)?

• Tradice a řemesla

Počet státních svátků je ve Španělsku „pouhých" deset, ale musíme přičíst i svátky autonomní a obecní, díky kterým si někteří občané přijdou až na dvojnásobek svátků za rok. Většina španělských svátků, ať už platných celonárodně, autonomně či v rámci obce, je náboženského původu, protože Španělsko platí za jednu z nejkatoličtějších zemí na evropském kontinentu, kde se ke katolické víře hlásí přes 70 % obyvatel. Velmi zajímavá je silvestrovská tradice, která praví, že kdo sní o silvestrovské půlnoci s každým úderem věžních hodin jednu kuličku hroznového vína, bude mít v následujícím roce štěstí.
Spolu se svátky je nutné zmínit býčí zápasy (Corrida de toros [koryda]), které jsou španělskou slavností reprezentující tradiční boj mezi člověkem - toreadorem - a přírodou/bohem reprezentovanou býkem. Býčí zápasy jsou ale velmi kontroverzním tématem a ochránci přírody proti nim bojují kvůli krutému zacházení s býky, a tak již byly v řadě regionů

zakázány. V Pamploně a v dalších městech se ale stále koná zábava, která je pro mnohé zcela nepochopitelná a to je běh s býky ulicemi města. Tradičně byl běh býků rituálem, kdy se z mladíků stávali muži. Nejvyššího uznání dosáhl ten, který dokázal chytit býka za rohy.
Španělsko je také jedinou zemí, kde se hraje národní loterie bez přerušení od 30. září 1763, kdy byla založena - první tah se uskutečnil v tom samém roce 10. prosince. Španělská loterie přežila všechny překážky, politické problémy či války.
Nesmíme opomenout ani španělskou kulturu. Nejznámějším žijícím španělským režisérem je Pedro Almódovar, který se věnuje velmi kontroverzním tématům a asi nejznámějším španělským spisovatelem je Miguel de Cervantes a jeho román Důmyslný rytíř Don Quijote de la Mancha [don kichot de la manča]. Španělské národnosti bylo také mnoho známých malířů jako třeba Pablo Picasso, Salvador Dalí nebo Francisco Goya. Herce Antonia Banderase také známe všichni.
Nejznámějším španělským hudebním a tanečním projevem je flamenco [flamenko]. Vděčí za svůj původ Andalusii a tak, jak ho známe dnes, je připisováno romskému etniku a vzniklo v průběhu 18. století z tradičních andaluských tanců. Jeho název odkazuje k „flamencos", jak také někdy bývali Romové nazýváni.
Právě flamenco nás inspirovalo k naší výtvarné dílně a to výrobě vějířů, které jsou nedílnou součástí tohoto tance. Na výtvarné dílně ke Španělsku jsme se dále inspirovali vánoční tradicí Španělska. Na hudební nástroj, který budeme vyrábět, se hraje většinou o Vánocích a doprovází zpěv vánočních koled. Lidé si často vyrábějí Zambombu sami z různých materiálů, které mají k dispozici.

PRACOVNÍ KARTA 1

Technika: Zambombas - vánoční hudební nástroj z recyklovatelných materiálů

Pomůcky:

Pomůcky: Recyklované plechovky nebo plastová láhev, gumy, šňůry (provázky), nafukovací balon, tyč, tužka, nůžky.

Časová dotace:

45 minut

Cílová skupina:

předškolní stupeň MŠ, 1. stupeň ZŠ

Postup:

1. Pokud použijeme plastovou láhev, rozřízneme ji na půl.

2. Ustřihneme koncový otvor nafukovacího balónku, aby se dal později roztáhnout.

3. Do špičky balónku dáme tužku nebo tyč, stočíme a zpevníme gumou nebo šňůrkou.

4. Zbytkem nafukovacího balónku obejmeme plechovku nebo láhev a zpevníme další gumou nebo šňůrkou.

5. Naši Zambombu můžeme nazdobit třeba různými stužkami.

6. Než začneme hrát, je potřeba si namočit ruce. Hrajeme posouváním tyčky (tužky) nahoru a dolů. K hraní si můžeme zazpívat tradiční koledy Los peces en el río [los peses en el río] nebo El chirriquitín [el čirikitýn].

PRACOVNÍ KARTA 2

Technika: Papírový vějíř k tanci flamenco nebo jen na ochlazení v horkých dnech

Pomůcky:

jednobarevný nebo vzorovaný dekorační papír větší gramáže, 2 špachtle na 1 vějíř, děrovačku, nůžky, lepidlo (Herkules), stuhu nebo gumičku, popř.dekorační korálky, popř. tempery na barvení papíru

Časová dotace:

45 minut

Cílová skupina:

předškolní stupeň MŠ, 1. a 2. stupeň ZŠ

Postup:

1. Potřebujeme formát papíru asi 36 x 36 cm, nejmenší může být papír formátu A4. Připravený papír poskládáme po délce asi na 1,5 centimetrové pravidelné sklady jako harmoniku. U silnějšího papíru si můžeme pomocí pravítka a hrotu nůžek narýhovat místo, kde budeme papír překládat. (Pozor, jen lehce, abychom papír neprořízli.) Sklad se bude dobře ohýbat a bude přesný. Starší děti si mohou papír nejdříve pomalovat, dle své fantazie.
2. Poskládaný papír přehneme uprostřed na polovinu a dva poslední středové proužky zprava i zleva k sobě slepíme, aby držel vějíř pohromadě.
3. Horní okraj můžeme zastřihnout do kulata a do vějíře udělat dekorační otvory kancelářskou děrovačkou. Můžeme také sestřihnout okraje papíru, abychom docílili tvaru vějíře.
4. Připravíme si špachtle, uděláme do nich dírky klasickou děrovačkou (pokud nemáme, můžeme dírky prorazit, vyvrtat, propálit jehlicí).
5. Do krajů vějíře vlepíme špachtle a vyčnívající konce k sobě svážeme stuhou nebo ozdobnou gumičkou, ozdobíme korálky.

PRACOVNÍ KARTA 3

Křížovka:

• Ve španělštině je to pomeranč a zároveň oranžová barva. Vyluštíš, jak se to řekne?

1. Jak se řekne Dobrý den v katalánštině?

2. Hlavní město Španělska.

3. Synonymum slova vůně. Je to stejné slovo ve španělštině i v češtině, začínající na A.

4. Sbohem nebo Ahoj v baskičtině.

5. Španělsky číslo menší než 10, ale větší než 8.

6. Vzpomeneš si, jak se řekne španělsky šunka? Nejznámější je ta iberická z divokých prasátek.

7. O Vánocích se dá hrát na hudební nástroj ....

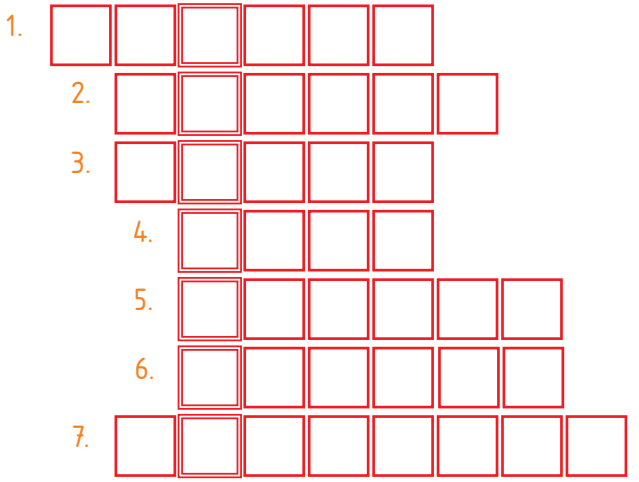

řešení: 1. Bon dia, 2. Madrid, 3. Aroma, 4. Agur, 5. Nueve, 6. Jamón, 7. Zambomba
Tajenka: Naranja [naranča]

Práce s jazykem

• Španělština a další španělské jazyky prakticky

Španělština patří mezi románské jazyky a existuje 21 jejích variací s vlastními lingvistickými rysy podle zemí, ve kterých se španělsky mluví. Tyto země se rozkládají na třech kontinentech - Evropa, Amerika a Afrika - a jsou jimi: Argentina, Bolívie, Chile, Kolumbie, Kostarika, Kuba, Dominikánská republika, Ekvádor, Salvador, Guatemala, Honduras, Mexiko, Nikaragua, Panama, Paraguay, Peru, Portoriko, Rovníková Guinea, Uruguay, Venezuela a Španělsko.

Španělština je druhým nejpoužívanějším jazykem světa co do počtu rodilých mluvčích (je jich okolo 500 miliónů) a třetím nejpoužívanějším jazykem internetu. Zapisuje se latinkou a obsahuje písmeno ñ. Přízvučné samohlásky se označují čárkou (á, é, í, ó, ú); nečtou se dlouze, ale při výslovnosti se na ně klade důraz, tzv. akcent.

Ve španělštině se čtou některá slova stejně zprava i zleva: Oso, Ana, radar, reconocer, salas.

Kromě španělštiny existují v několika regionech Španělska další oficiální jazyky:

Katalánština (català) v Katalánsku, ve Valencijském společenství (kde se jmenuje valencijština - valencià) a i na Baleárských ostrovech.

Baskičtina (euskara) v Baskicku a částečně v Navaře.

Galicijština (galego) v Galicii.

• Umíš počítat ve španělštině?

1 - Uno [uno]
2 - Dos [dos]
3 - Tres [tres]
4 - Cuatro [Kuatro]
5 - Cinco [θinko] nebo [sinko]
6 - Séis [seis]
7 - Siete[siete]
8 - Ocho [očo]
9 - Nueve [nuebe]
10 - Diez [dieθ] nebo [dies]

- Pojďme se naučit několik základních pozdravů v těchto jazycích:

Čeština	Španělština	Katalánština	Galicijština	Baskičtina
Dobrý den!	¡Buenos días! [Buenos dias]	Bon dia! [Bon dia]	Bo dia! [Bo dia]	Egun on! [egunon]
Na shledanou!	¡Adiós! [adiós]	Adéu! [adéu]	Adeus! [adeus]	Agur! [agur]
Dobrou noc!	¡Buenas noches! [buenas nočes]	Bona nit! [Bona nit]	Boas noites! [boas noites]	Gabon! [gabon]

- Zkus si rychle za sebou říct španělské jazykolamy - Trabalenguas

Tres tristes tigres comen trigo en un trigal.
[tres trystes tygres komen trygo en un trygal]
Tři smutní tygři jedí pšenici v poli.

Mi mamá me mima, y yo mimo a mi mamá.
[mi mamá me mima i jo mimo a mi mamá]
Moje máma mě rozmazluje a já rozmazluji svoji mámu.

Camarón, caramelo, camarón, caramelo, camarón, caramelo...
[kamaron, karamelo, kamaron, karamelo, kamaron, karamelo...]
Krevety, karamel, krevety, karamel, krevety, karamel...

MAPA SVĚTA

ŠPANĚLSKO

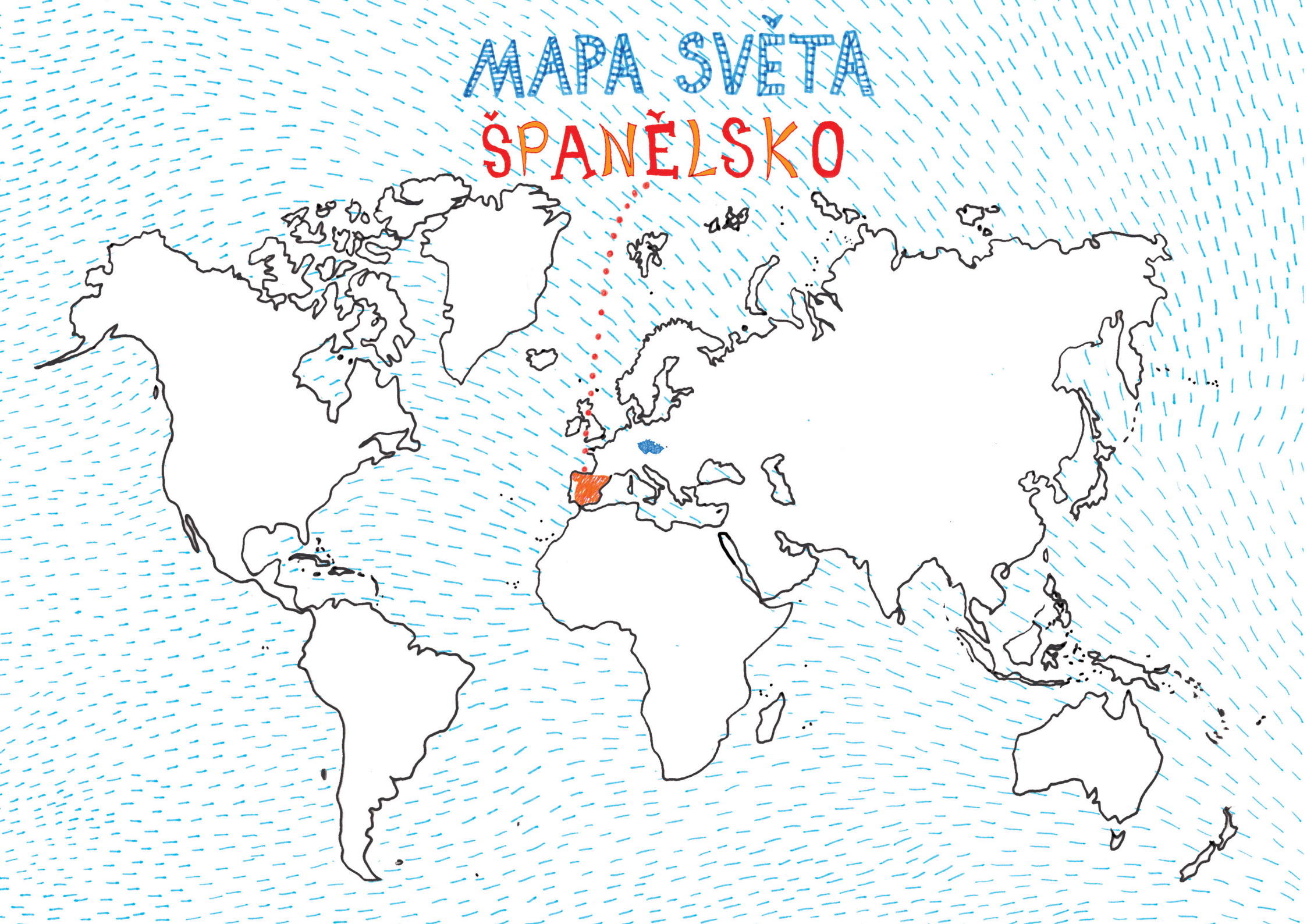

Jak vyprávět pohádku aneb návod k hraní si s příběhy pro ty nejmenší

1) Čti hodně pohádek, aby se ti ukázala ta pravá, která se chce nechat od tebe vyprávět (jako první).
2) Pohádku si pozorně přečti a přemýšlej nad tím, co se v ní stalo a o čem vlastně byla.
3) Přečti pohádku kamarádům a zeptej se jich, o čem podle nich je. Můžeš si tak porovnat, jestli jí všichni rozumíte stejně, anebo spolu s kamarády přemýšlejte o tom, o čem je pohádka pro každého z vás jednotlivě a co se vám na ní líbí všem společně.
4) Napiš si na lísteček, co nejdůležitějšího na pohádce jste s kamarády našli a další objevy, na které jste společně přišli, to bude tvá cesta, jak pohádku vyprávět dalším, už totiž víš o čem je jak pro tebe, tak pro tvé nejbližší.
5) Přečti si pohádku znovu a měj radost, že je tam všechno to, co jste našli s kamarády. Když budeš radostně vyprávět, všichni tě budou radostně i poslouchat.
6) Přečti si pohádku nahlas a měň hlasy všech postav, které se v příběhu ukážou. Můžeš dělat všechno, co chceš, jen aby tě to bavilo - zahraj si na hrdiny ze své pohádky.
7) Trénuj si, jak asi mluví princ, princezna nebo jak šlehá plameny drak a jak u toho asi vypadají.
8) Převyprávěj pohádku svými slovy nejlepšímu kamarádovi, kamarádce nebo rodičům a hraj u toho všechny hrdiny, které už dobře znáš a umíš je napodobit. Bavilo je to? Byla to legrace?
9) Převyprávěj si pohádku před usnutím a nezapomeň na nic důležitého z příběhu, ale ani na hraní všech princů a princezen.
10) Když se ráno probudíš a těšíš se, že budeš zase vyprávět pohádku, tak je z tebe vypravěč a honem pospíchej ji vyprávět a číst zase další!

Storytelling o.s.

autorka textu
Barbora Schneiderová
ředitelka Storytelling o. s.
www.story-telling.cz

InBáze, z. s.

Posláním InBáze je pomáhat cizincům a jejich rodinám v životě v České republice a vytvářet bezpečný a otevřený prostor k vzájemnému poznávání a porozumění odlišných kultur.
InBáze nabízí cizincům sociální, právní a psychoterapeutické poradenství, komunitní programy, volnočasové aktivity pro děti a mládež. Dále vzdělávací programy pro děti a žáky ve školách a semináře pro pedagogy. Vedle toho InBáze pořádá množství akcí veřejnost - např. interkulturní festival RefuFest.

Dětské programy InBáze

Programy pro školy
InBáze nabízí školám realizaci Bedýnek příběhů přímo na mateřských školách a základních školách 1. stupně. Dále nabízí vzdělávací programy i pro 2. stupeň základních škol a pro střední školy i semináře pro pedagogy.

Programy pro veřejnost
Ve veřejných institucích (jako je například Městská knihovna v Praze) pořádá InBáze tvořivé dílny Bedýnky příběhů pro veřejnost. Tyto dílny a kurzy jsou určené rodinám s dětmi ve věku 5-11 let.

Programy pro děti cizinců
InBáze pořádá pro děti návštěvy kulturních akcí, oslavy svátků, výtvarné dílny, workshopy, výlety, exkurze, víkendové pobyty a letní tábory. Dětem InBáze navíc nabízí výtvarný ateliér a interkulturní kluby. Vedle volnočasových aktivit mohou děti využít nabídky doučování a výuky češtiny.

Více informací naleznete na www.inbaze.cz.

AUTORSKÝ TÝM:

Bedýnky příběhů vydala organizace InBáze, z.s. v rámci projektů MŠMT Podpora pedagogických pracovníků v InBázi 2019 a MŠMT InBáze dětem a pedagogům 2019.

Autorky námětu: Petra Holubářová, Lucie Machová
Autorky metodiky: Zuzana Melicharová, Petra Holubářová
Obsahová a jazyková korektura: Petra Holubářová, Hana Mlynářová
Garant pro jazykovou část: Isabel Torres
Autorka manuálu „Jak vyprávět pohádku": Barbora Schneiderová z organizace Storytelling, o.p.s.

Legerova 50, 120 00 Praha 2
www.inbaze.cz
www.facebook.com/InBaze
Praha 2019

Realizace projektu byla podpořena Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy v rámci podpory vzdělávání v regionálním školství v roce 2019.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INBÁZE